

”Förbrytare”, tidningspressen och allmänheten

Axel Holmström

1907

"Till 2 års straffarbete och 5 års vanförelse för stöld av ett par byxor värda 5 kr., dömdes på måndagen (namnet), förut straffad för 5 resors stöld." Sv. Dagbl. 5 febr. 07.

"Resan utför. För fjärde resan stöld av en sockerskål av silver dömdes i går förre handelsresanden (namnet) till 7 mån. straffarbete och 2 års vanförelse." Soc.-Dem. 30 jan. 07.

"Häktad för lösdriveri. Ogifta (namnet) från Malmö, född 1889, har av polisen här i staden häktats för lösdriveri och införelse till länsfängelset." Arbetet 26 jan. 1907.

"Dömda för lösdriveri. F. d. husaren (namnet) och 18-åriga arbetaren (namnet), båda hemmahörande här i Malmö, ha av länsstyrelsen dömts att för lösdriveri undergå vardera 4 månaders tvångsarbete." Arbetet 5 febr. 07.

Under kortare tid än en månad har jag i ovannämnda tre tidningar observerat icke mindre än 30 notiser, där namnen, ofta även födelseår och s. k. hemort på »förbrytarna» varit utsatta.

Varför sätta tidningarna ut namnen och hemorten på dessa tusentals olyckliga, som råka inför »rättvisan» för småstöld, lösdriveri o. d.?

Har allmänheten någon fördel av att få veta vad den olyckliga 18-årsflickan heter, som häktades för lösdriveri? Får hon icke lida tillräckligt ändå? Hennes arma moder får helt säkert fälla nog med tårar för sitt älskade barn, utan att folk behöver komma och erinra henne om att det står i tidningarna, att hennes dotter är häktad för lösdriveri.

Har 18-års-unglingen begått ett så stort brott, när han var utan arbete mitt i vintern, - då det kanske var alldeles omöjligt för honom att få något arbete, huru gärna han än ville ha - att 4 månaders tvångsarbete på Svartsjö icke är strängt nog? Hade »Arbetets» läsare något intresse av att få veta vad den stackars ynglingen heter?

Men när tidningarna i dessa notiser meddela namnen på de personer som bli dömda för små brott, och många gånger utan att ha begått något brott, - ty ingen tidning vill väl påstå att det är ett brott att vara arbetslös och utan pengar? - då äro de ofta orsaken till att »brottslingarna» ursåra.

I större städer blir en person visserligen icke känd af den stora allmänheten för att det står i tidningarna att han är dömd. Men hans kolleger och övriga bekanta läsa tidningarna och se, att han är straffad. Det är nog för att störta honom.

Många gånger är det en ren tillfällighet, eller kanske det var av nöd att han begick första stölden. Det är ju icke alla, som fått den »heliga» privatäganderätten så inpräntad i sina hjärnor, att de under *alla* förhållanden kunna motstå den »syndiga» kroppens begär. När han i sin ensamhet marscherar fram och tillbaka i cellen, så reflekterar han över tillvaron och finner den bitter. Men när han blir fri, så hoppas han att snart få arbete och då blir livet ju betydligt drägligare. Han är därför säker på, att det är både första och sista gången, som han är på fängelset. När fängelseportarna öppnas för honom är han glad. Han börjar genast söka arbete. Men när han kommer till en arbetsplats, så viskar någon till sin närmaste kamrat: »ser du, där är han som dömdes för stöld.» - Ja visst, jag läste ju tidningarna, att han blev dömd till några månader. Vad vill han här, han tror väl inte att några Långholmare få arbeta här.

Det dröjer icke många minuter förr än nästan alla arbetarna tala om att det är en frigiven fånge som söker arbete. Han märker snart att det icke är tänkbart att få arbete där. Men han *vill* ha arbete och därför går han till andra arbetsplatser.

Men för det mästa är det alltid någon som läst i tidningarna att han varit straffad. Han förbannar dessa tidningar och dessa dumma arbetare som hindra honom att arbeta.

Någon tid efteråt läser en arbetare vid frukostrasten högt ur tidningen, att nu är den där tjuven, som sökte arbete här, dömd till 4 månaders tvångsarbete för lösdriveri; ett annat snille ropar: »det var då väl att han inte fick börja här; han trivs nog bäst på straffanstalterna!»

När han blir fri från sina 4 månaders tvångsarbete upprepas samma historia. Omöjligt att få något arbete och ingenting att leva av.

Tvångsarbetet var betydligt svårare än straffarbetet, därför låter han icke polisen taga sig för lösdriveri, utan begår en inbrottsstöld, så att han har 6 månaders straffarbete.

Vid rannsakningsfängelset och på väg till straffarbetsanstalterna blir han bekant med "yrkestjuvar". Snart är han med om att planlägga och göra inbrott. Han blir en av dessa olyckliga människor, som tillbringa många år av sitt liv i en ensam cell.

Ja, på sådant sätt bli många ynglingar och män, som från början varit goda, förhårdade brottslingar och både andligt och fysiskt förstörda.

Många mödrar, vilkas barn begått något litet brott, komma gråtande till myndigheterna och be att deras barns namn icke måtte komma i tidningarna. De stackars mödrarna ana följderna, om namnen offentliggöras.

Här på Långholmen har man ordnat så, att när man skriver till en fånge, behöver man icke skriva fångens namn på kuvertet, utan endast inne i brevet. Detta därför att man har erfarenhet av, att det skadar fången om hans namn blir bekant för allmänheten. Man har därför rätt att fordra av tidningarna - i synnerhet av de socialdemokratiska - att de icke taga in namnen på de dömda i notiser om små stölder, lösdriveri m. m.

Det är självklart att det förekommer en del rättgångar, där namnen på de åtalade och dömda böra publiceras. Dömes jag till fängelse eller straffarbete för ett politiskt "brott", värnpliktsvägran, åkarpsmål e. d. så har jag ju ingen skada av, när jag blir fri, att mitt namn nämns.

Pastorn på ett fängelse hade skaffat arbete åt en frigiven fånge. Denne arbetade och skötte sig utmärkt. Men så en dag fingo arbetskamraterna höra att han varit straffad. Då fordrade de att få se hans prästbetyg. Ja, där stod att han varit dömd. Hans simpla, fördomsfulla kamrater (läs: fiender) lagade att han blev avskedad. De menade väl att han kunde begå ett nytt brott, så fick han mat och husrum. Och medan han satt på fängelset, kunde hans hustru och barn svälta ihjäl.

Hade vi levat under samma förhållanden, som många av de som dömas första gången, så hade vi antagligen begått samma brott som de.

Huru många tusen av oss arbetare skulle icke många gånger varit dömda för lösdriveri, om myndigheterna fått tag i oss, när vi om vintrarna varit utan arbete och många gånger även utan bostad.

En fattig utsvulten proletär är väl värd all den hjälp vi kunna giva honom, och isynnerhet om han kommer från en tvångsarbetsanstalt.

Kunna vi icke hjälpa en olycklig människa, så ska vi åtminstone inte bidra till att störta honom i fördärvet!

Varje upplyst människa borde känna det som sin plikt att arbeta för att skingra de fördomar som mena, att det endast är bovar och skurkar, som befolka våra fängelser. Man träffar lika hjärtegodas människor där som i det fria.

Arbetareorganisationerna hava även inträde av att delta i en opinion mot den tidningspress som meddelar namnen på dessa olyckliga. De tillhöra ju oftast arbetareklassen. När de komma på straffarbetsanstalterna utföra de arbete som i någon mån konkurrerar med de fria arbetarnas produktion. När de äro frigivna och icke kunna erhålla något arbete bringar nöden dem många gånger till att bli sträjbrytare. Och för övrigt är det, från humanitär och mänsklig synpunkt sett, arbetareorganisationernas skyldighet att göra vad de kunna för att hjälpa dessa nödställda kamrater.

Det Anarkistiska Biblioteket

Axel Holmström
”Förbrytare”, tidningspressen och allmänheten
1907

Tidningen Brand #3 1907

sv.anarchistlibraries.net